

vi har haft den private Skole at ty til, vi forstaaer, som sagt, Bevæggrunden dertil og det Tryk, som det øver paa Forældrene, naar de kun kan faa deres Børn i Skole hos en bestemt Lærer, hvis Undervisningsmetode de ikke kan fordrage, vi forstaaer meget vel, at de paagældende saa vil bringe store Ofre for at faa deres Børn opdraget efter de Anskuelse, de har, og en saadan Frihed for Forældrene i Landet til, selv om de skal bringe Ofre derfor, at faa Børnene i en Skole, som ikke nødvendigvis er afhængig af de herskende Grundsatninger i Stat og Kommune, vil vi have opretholdt, og vi vil derfor være med til at kræve den private Skole opretholdt.

Nu ser jeg for saa vidt med Tilfredsstillelse, at § 7 indeholder det Princip, at den private Skole kan opretholdes ved Hjælp af Tilskud fra Staten; jeg er glad for Princippet deri, men ikke for den Maade, hvorpaa det bliver begrænset. Det er nemlig blevet begrænset saaledes, at kun saadanne private Skoler, der er rene Undtagelser — der er brugt dette flere Gange citerede taagede Udtryk, at de skal have „et pædagogisk Særpræg af almen Betydning“ —, skal kunne nyde denne Støtte. Dette anser vi for at være alt for snævert. Vi ønsker Rammerne for den private Skoles Adgang til at bestaa gjort langt videre. Man kan jo slet ikke forbyde dens Eksistens, efter Grundloven har den jo Ret til at bestaa, og man skulde ikke gerne indskrænke den til at blive en ren Luksus-skole, hvad den let vil kunne blive, hvis man fastholder, at Forældre med over 12,000 Kr.s Indtægt skal betale fuldt i Statsskolerne, for saa har de ikke nogen som helst pekuniær Interesse i at lade deres Børn gaa i denne og kan da lige saa godt lade dem gaa i den private Skole.

Vi ønsker altsaa, at Statsskolen skal være saa billig, at den for saa vidt bliver en overordentlig farlig Konkurrent til den private Skole og i et vist Maal vil gøre den private Skole til en Undtagelse. Men dog ønsker vi, at den private Skole skal have saadanne Kaar, at den, naar den byder sine Elever en lignende Kundskabsmængde og tildeler dem denne paa lignende Maade, som Staten tildeler den i sine egne Skoler — og den private Skole skal jo kontrolleres af Staten —, skal have en lovbestemt Adgang til at nyde en Statsunderstøttelse, som ogsaa helst skulde være lovbestemt, det vil sige en lignende Ordning som den, vi allerede nu har for de eksamensberettigede Skoler, som vist

har det saadan — kan jeg vel sige i al Korthed —, at de, naar de under Undervisningsinspektionens Tilsyn meddeler deres Elever den i Regulativer og Reglementer fastsatte Kundskabsmængde, har et lovligt Krav paa Statstilskud af den og den Størrelse. Dette, mener vi, er det rette for den private Skole. Jeg tror ikke, at private Skoler derfor vil komme til at vrimle omkring i Landet, thi naar den offentlige Skole bliver saa billig og faar de Fordele, som en Lov af denne Art vil indeholde, vil det altid blive et Offer at holde sine Børn i en privat Skole. Men Adgangen til at holde dem der med dette Offer bør bevares, og Offeret bør ikke gøres for stort. Nu er Forholdet det, at det allerede pekuniært vil være i høj Grad forsvarligt af Staten at yde Bidrag til den private Skole, fordi denne aflaster Staten for Byrder, som Staten ellers vilde komme til at bære. Har man 1,000 Elever i den private Skole, og det er rigtigt, hvad Bilagene siger, at de hver koster 340 Kr. om Aaret, saa er Staten pligtig at udrede 340,000 Kr. til de 1,000 Elever, og den vil altsaa pekuniært gøre en god Forretning ved at give den private Skole et Bidrag af, lad os nu sige, Halvdelen. Staten vil pekuniært have en Fordel af 170,000 Kr. Altsaa pekuniært vil det være, hvad jeg kalder en god Forretning for Staten. Men vi mener tillige, at i anden og højere Henseende, nemlig kulturelt, er det en endnu større Fordel, idet Staten derigennem opretholder Skolefriheden og giver den private Skoles Virksomhed Adgang til ogsaa i Fremtiden at være den Impuls, den Kontrol og den Frugtbarfører for den samlede Undervisning, ogsaa Statens, som den i saa højt Maal har været hidtil. Derfor holder vi med samme Bestemthed, som det er gjort fra Venstres Side, paa, at i hvert Fald i den Henseende maa vi have Ændringer gennemført i Loven, at § 7 faar et langt liberalere Indhold. Dette vil for os have saa megen Betydning, at naar vi i den Retning faar de Anskuelse gjort gældende, som jeg her har fremsat, er der adskilligt af det, som vi ikke synes saa godt om, som vi maaske vilde kunne gaa med til. Hvis det, hvad jeg ikke tror, skulde komme dertil, at man ganske vil lukke Døren for de Anskuelse, vi nærer, vil dette gøre det vanskeligt for os at gaa ind paa Ting, som vi ellers i og for sig kunde ønske paa dette Omraade. Altsaa for vort Vedkommende er det et Spørgsmaal af meget stor Betydning at faa Bestemmelserne om den private Skole gen-